

STRESZCZENIE ROZPRAWY DOKTORSKIEJ

Imię i nazwisko autora rozprawy:

mgr Paulina Mamiedow

Stopień / tytuł naukowy oraz imię i nazwisko promotora rozprawy:

dr hab. Mariusz Gizowski

Temat rozprawy doktorskiej:

Małżeństwo i rodzina w świetle personalistycznego nauczania Jana Pawła II

Słowa kluczowe:

**małżeństwo, rodzina, wychowanie chrześcijańskie, personalizizm,
nauczanie Jana Pawła II**

Streszczenie:

Dysertacja doktorska pod tytułem: „Małżeństwo i rodzina w świetle personalistycznego nauczania Jana Pawła II”, w zamyśle autorki stanowi próbę dokonania analizy spojrzenia Karola Wojtyły - Jana Pawła II na kwestie, odnoszące się do zagadnienia małżeństwa i rodziny, w kontekście filozofii personalistycznej i specyfiki myśli chrześcijańskiej, z uwzględnieniem rysu historycznego i pedagogicznego jako tła dla papieskiej filozofii rodziny. Głównym motywem napisania niniejszej dysertacji doktorskiej jest w zasadzie brak tego typu opracowania w polskiej literaturze przedmiotu, które to omówiłoby w sposób wyczerpujący i kompleksowy zagadnienie małżeństwa i rodziny na gruncie myśli Jana Pawła II, z nawiązaniem do kontekstu historycznego i pedagogicznego jako swoistego tła dla twórczości i dorobku intelektualnego tego myśliciela. Rozprawa doktorska zdaje się wpisywać w obszar wartościowych i niezwykle istotnych kwestii, z punktu widzenia pedagogiki i nauk pokrewnych, nie tylko ze względu na nowe horyzonty poznawcze w niej zawarte, wynikające z przemyśleń autorki na tle wnikliwej analizy literatury przedmiotu, ale także i przede wszystkim, ze względu na próbę ukazania i eksplanacji zjawisk, odnoszących się do materii percepcji i problematyki rodziny w ujęciu Jana Pawła II. Dysertacja doktorska prezentuje kwestie szeroko rozumianej pedagogiki i filozofii, tudzież filozofii pedagogiki, w jej personalistycznym i antropologicznym wymiarze,

ze zwróceniem szczególnej uwagi na formację chrześcijańską, która - w przekonaniu autorki - najbardziej odpowiada dążeniom i pragnieniom ludzkiej jednostki, przy czym najbardziej zbliża ją do prawdy, jawiącej się w kategoriach niezbywalnych i obiektywnych w myśl realistycznych i personalistycznych założeń.

Analiza i znajomość literatury przedmiotu, w tym specjalistycznych materiałów źródłowych, odnoszących się do tematyki małżeństwa i rodziny w świetle personalistycznego nauczania Jana Pawła II, nasuwa nieodparty wniosek, że takie sfery i dyscypliny ludzkiej aktywności oraz poznania, jak chociażby filozofia czy pedagogika, mogą mieć dobroczynny wpływ na kondycję jednostki i zbiorowości, jeżeli nie będą pozbawione kontekstu etycznego oraz jeżeli nie będą lekceważyc i pomijać dorobku chrześcijaństwa, a w końcu jeśli nie będą przekreślać formuły człowieka, pojętego w duchu transcendencji. Dlatego też niniejsza dysertacja doktorska stanowi nie tylko staranne studium na temat małżeństwa i rodziny, pojętej w wymiarze personalistycznym i antropologicznym, ale również wydaje się być określoną propozycją aksjologiczną, kierowaną do młodego pokolenia, które poddane jest szczególnej presji laicyzacji w XXI stuleciu, przy czym w grę wchodzi niejednokrotnie odejście od klasycznych wartości i tradycyjnego modelu rodziny.

Rozprawa doktorska, nie licząc wstępu i zakończenia oraz innych komponentów pracy, składa się z pięciu rozdziałów problemowych: Rozdział I. Metodologiczne podstawy opracowania; Rozdział II. Specyfika oraz wybrane konteksty pedagogiki i wychowania chrześcijańskiego; Rozdział III. Personalistyczny wymiar filozofii Jana Pawła II; Rozdział IV. Rodzina w świetle nauczania Jana Pawła II; Rozdział V. Dziecko jako podmiot rodziny w świetle personalistycznej filozofii Jana Pawła II.

W pierwszym rozdziale, z racji na konieczność opanowania założeń metodologicznych i umiejętności ich zastosowania w badaniach naukowych, szczegółowo omówiono cele, problemy i hipotezy badawcze, wskazując przy tym na kwestię doboru metod, którymi posłużono się w celu zebrania danych i przeprowadzenia badań naukowych. Z metod, do których odwołano się w pracy, wymienić przede wszystkim należy metodę hermeneutyczną, która pojęta jest jako praktyka wykładni, prowadząca do zrozumienia treści zawartych w tekście. W przypadku dysertacji rzecz dotyczy szczegółowego badania, objaśniania i interpretacji źródła pisanego, w tym celu, aby ustalić właściwy i głęboki sens przekazu, przy czym również chodzi o umieszczenie go w szerszym kontekście społecznym, etycznym i światopoglądowym. Obok metody hermeneutycznej posłużono się również na

metodzie opartej na fenomenologii, która odnoszona do interpretacji tekstu, skupia się nad jego istotą. W pracy zastosowano również tradycyjne metody wnioskowania i dochodzenia do prawdy, które wiążą się z metodami: dedukcyjną i indukcyjną oraz analityczno-syntetyczną. Wspomnieć także należy o metodzie krytycznej analizy literatury i materiałów źródłowych.

W założeniach metodologicznych zostały postawione problemy badawcze, przy czym główny problem badawczy niniejszej dysertacji doktorskiej brzmi następująco: Jaka jest specyfika fenomenu małżeństwa i rodziny w świetle personalistycznego nauczania Ojca Świętego Jana Pawła II? Opracowanie zawiera także hipotezy, które wynikają z logiki wywodu w dysertacji doktorskiej. Postawiono następującą hipotezę główną: Karol Wojtyła – Jan Paweł II wypracował niezwykle spójną wizję i model rodziny chrześcijańskiej, w oparciu o pogłębioną refleksję teologiczno-filozoficzną i społeczno-pedagogiczną, odnoszącą się do prawd ewangelicznych i tradycji Kościoła katolickiego.

W rozdziale II odniesiono się do kwestii specyfiki oraz wybranych kontekstów pedagogiki i wychowania chrześcijańskiego. W rozdziale zaznaczano, że chrześcijaństwo wyrasta na bazie najwyższych wartości ogólnoludzkich i od stuleci stanowi niezwykle istotną inspirację w wymiarze wychowawczym i pedagogicznym. Autorka dla poparcia swojego wywodu o specyfice pedagogiki i wychowania chrześcijańskiego, odwołuje się do niektórych fragmentów Ewangelii, jak i obowiązujących dokumentów Kościoła katolickiego, a także lektury chrześcijańskich myślicieli. W rozdziale, ze znajomością przedmiotu ukazano, że kwestię zasadności i doniosłości pewnych pytań o charakterze egzystencjalno-teologicznym (które odnoszą chociażby do sensu istnienia człowieka, jego pochodzenia oraz przeszłości) przekłada się na rozważania o charakterze pedagogicznym i wychowawczym, przy czym odnieść je można do chrześcijańskiego paradygmatu oraz wyzwań natury etycznej.

Rozdziały III, IV i V stanowią zasadniczą część pracy, będącą swoistą interpretacją specyfiki dorobku duchowego i intelektualnego Jana Pawła II, odnoszącego się do tematyki małżeństwa, rodziny i dziecka w świetle szeroko pojętej personalistycznej filozofii.

W rozdziale III podjęto próbę prezentacji problematyki personalizmu, pojmowanego w kategoriach nurtu filozoficznego, jak i w płaszczyźnie zagadnienia, mającego swoje odniesienia do kwestii ewolucji i rozwoju myśli chrześcijańskiej, przy czym nie pominięto tutaj spraw o charakterze społecznym, etycznym i historycznym. W rozdziale tym zaprezentowano również specyfikę antropologii filozoficznej Karola Wojtyły - Jana Pawła II.

W rozdziale IV opracowania przedstawiono kategorię rodziny w świetle nauczania Jana Pawła II, przy czym skupiono się na takich szczegółowych zagadnieniach, jak: pojęcie i definicja rodziny; status, rola i szczególne znaczenie małżeństwa w nauczaniu papieskim; model rodziny chrześcijańskiej; zadania, obowiązki i prawa rodziny chrześcijańskiej; rodzina a wyzwania współczesności; rodzina a etyczny wymiar środków masowego (społecznego) przekazu.

W rozdziale V dysertacji doktorskiej odniesiono się do tematyki dziecka jako podmiotu rodziny w świetle personalistycznej filozofii Jana Pawła II, które to w pracy przedstawione jest w kategoriach osoby o szczególnych i niezbywalnych prawach. Starano się ukazać, iż Jan Paweł II postrzega w dziecku w pełni wartościową osobę, której godność jest nieredukowalna do czynności biologicznych, tudzież poszczególnych faz rozwojowych. Zwrócono również uwagę na postrzeganie dziecka w papieskim nauczaniu jako nade wszystko człowieka, a zarazem daru Bożego.

Całość dysertacji doktorskiej stanowi zbiór kompleksowych i wyczerpujących treści, odnoszących się do tematyki małżeństwa i rodziny w świetle personalistycznego nauczania Jana Pawła II. Wnikliwa analiza i znajomość literatury przedmiotu a także wybór i zastosowanie właściwych założeń metodologicznych pozwoliły na stworzenie pracy szczególnie zwartej, pełnej, kompletnej, dokładnej oraz wyczerpującej główne zagadnienie badawcze. Ze względu na pogłębioną analizę przedmiotu i wnikliwe spostrzeżenia autorki, prezentowana rozprawa doktorska stanowi pionierskie i nowatorskie opracowanie w zakresie egzemplifikacji pewnych treści oraz logiki wyводу.

